

Földi Tamás
(1929–2007)

2007. január 31-én, életének 78. évében elhunyt Földi Tamás, akit elsősorban a tudományos tájékoztatás, a dokumentáció és az információpolitika szakembereként ismertünk könyvtáros körökben.

Földi Tamás 1929. február 13-án született Budapesten. Elemi és középiskolai tanulmányait itt végezte. 1948-tól 1952-ig a Közgazdaságtudományi Egyetem hallgatója politikai gazdaságtan szakon. Az egyetem után tanársegédként a Közgazdaságtudományi Egyetem Gazdaságtörténeti Tanszékén oktatott, majd életpályája a könyvtárak felé kanyarodott.

1955–1960 között a Közgazdaságtudományi Egyetem Könyvtárában főelőadó, azután tudományos munkatárs, végül csoportvezető. Egyetemi doktori fokozatát is ebben az intézményben szerezte meg 1958-ban, annak ellenére, hogy kutatómunkájának félkész eredményei 1956-ban eltűntek. Doktori munkáját a magyarországi vasútépítésekről írta. Ezt lett volna a témája a – sajnos, soha el nem készült – kandidátusi disszertációjának is. Érdekelte a tervgazdaságok lehetséges megreformálása, de a nyugat-európai gazdaságok nem ortodox marxista értelemben vett politikai-gazdaságtani vizsgálata is. Nem kedvelte az újkeletű matematikai-modellező közgazdaságtant.

1960 és 1973 között az MTA Közgazdaságtudományi Intézet Könyvtárának könyvtárvezetője volt. 1965-től aktívan bekapcsolódott a FID munkájába, ahol elsősorban a társadalomtudományi információ kérdéseivel foglalkozott, gyakran közgazdasági vetületben, ahogy például *A társadalomtudományi információ és a rendszerváltás Kelet-Európában, különös tekintettel Magyarországra* című, a TMT-ben megjelent munkája is mutatja. Írásai mind a hazai, mind a nemzetközi könyvtári folyóiratokban megjelentek. A FID híreit többek között Földi Tamás írsaiból is követhettük. Majd a nagy múltú szervezet megszűnésének körülményeiről szintén ő tudósított bennünket 2001-ben. A közgazdasági információ tárgykörében nemcsak publikálási, hanem széles körű szerkesztői tevékenységet is kifejtett. Részt vett a dokumentációs osztályozás korszerűsítéséért folyó nemzetközi munkában. 1967-től a magyar társadalomtudományi osztályozás-szakértői delegáció vezetője, az MTA Közgazdaságtudományi Bizottságának titkára, az Országos Könyvtárügyi- és Dokumentációs Tanács Dokumentációs Tagozatának ügyvezető alelnöke, a FID Magyar Nemzeti Bizottság tagja, az Országos Osztályozási Bizottság tagja, a Tájékoztatástudományi Társaság vezetőségi tagja volt. Előadást tartott az 1972. évi magyarországi IFLA-konferencián. Tudományszervező munkája so-

rán az ETO rendszerének nemzetközi gondozását és képviselőjét is felvállalta. A 33-as osztály – Gazdaság. Közgazdaságtan – revíziójában különösen aktívan vett részt. Az ETO Consortium megalakulása óta tagja volt a tanácsadó testületnek. Könyvtár-politikai munkájára és emberi kvalitásaira jellemző, hogy hazai és nemzetközi könyvtári kapcsolatait haláláig ápolta.

Könyvtárosi munkája mellett folyamatosan és nagy szereettel foglalkozott a gazdaságtörténeti és gazdaságelméleti kérdésekkel. 1966-ban életre hívta az MTA angol nyelvű közgazdasági folyóiratát, az *Acta Oeconomica*t, „a nyugati kutatók sokáig egyetlen – a rendszerváltásig mindenképpen legtöbbször forgatott – Kelet-Európában kiadott angol nyelvű tájékoztatói forrását a 'reális szocializmus' világról. Hosszú éveken át az *Acta* az egyetlen olyan kelet-európai folyóirat, amelynek cikkeit a *Journal of Economic Literature* kivenetolja. A rendszerváltás előtt fiatal (és kevésbé fiatal) kutatót nemigen érhetet nagyobb megtisztelés, mint a cikkét publikálásra kérő telefonhívás az *Acta* szerkesztőségéből”.* A folyóirat a közép-európai és magyarországi gazdaságfejlődés, az átalakulás folyamatának elméleti és általános kérdései, a gazdaságpolitika, az ökonometria és a matematikai gazdaságtan, a világ gazdaságtan, az európai integráció, a munkagazdaságtan, az ipargazdaságtan és iparfejlődés, valamint a pénzügyek és az üzleti gazdaságtan témakörei területéről közöl a mai napig is tanulmányokat. 1989 után a lap elsősorban a gazdasági átmenet közgazdasági kutatóinak fórumává vált.

1973-ban sikerült létrehozni a Közgazdasági Információs Csoportot, amelyet a szakmai berkekben KICS-ként ismernek, és általában olyan területen jelentek meg az intézmény munkatársainak anyagai, amelyek még csak formálódó vagy teljesen ismeretlen tárgyakkal keltettek feltűnést a magyar közgazdasági körökben, pl. a kelet-európai országok gazdasági helyzete, a Közös Piac, az atomenergia környezetvédelmi kérdései. Az, hogy az MTA főtitkára ennek a csoportnak az igazgatójává nevezi ki Földi Tamást, teljesen természetes. A KICS szakmai gárdája nemcsak sokszínű témáival, hanem formailag is újszerű írásaival lepi meg olvasóit. „A tanulmányokat [...] összefűzi egy közös szál: a progresszió melletti kiállás, a feltétel nélküli reformelkötelezettség és a szókimondás igénye. E pozitív vonásoknak azonban komoly áruk van. A tanulmányok a szerzők és a szerkesztők neve nélkül jelenhetnek meg, és viszonylag szűk körben terjeszthetők. A nyilvános fórumokon gyakran az eredeti tanulmányok megszelídített változata jelenhet csak meg, de néha az sem. A 'balhét', ha van, a KICS vezetője, Földi viszi el.”** Igazi iskolát teremtett. A különböző gondolkodású emberek jó hangulatú párbeszédének vagyunk képletesen és valóságosan is tanúi az igazgatói szoba foteljeiben.

A rendszerváltás után Földi Tamás a Politikai Tanulmányok Intézetének élére került, ahol lehetősége nyílt arra, hogy ismét hasznosítsa a könyvtárosi-dokumentalista és tudományszervezési ismereteit is.

Munkahelyein olyan szakembergárdát sikerült összekovácsolnia, amelynek tagjai a mai napig tartják a kapcsolatot egymással, sőt élő, valóban napi kötelék van közöttük. Óvón figyelték Földi Tamás utolsó küzdelmét is, amelyet a betegséggel vívott.

* Richter Sándor: Földi Tamás hetvenéves = Közgazdasági Szemle, 1999. április, 380. p.

** Uo. 380–381. p.

Kérdésekre Richter Sándor Földi Tamásról emlékezve a következőket mondta: „*En az új dolgok iránti teljes nyitottságát, gründolási hajlandóságát (lázát) és konszenzusteremtő képességét becsültem benne a legtöbbre, valamint a hallatlan munkabírását, vezetői kvalitását.*” Az új dolgok iránti érdeklődésére jellemző, hogy Földi Tamás blogot írt, de ezt is a saját módján: akkor, amikor mondanivalója volt. Igényes elemzések, visszaemlékezések olvashatók tőle (<http://folditamas.freeblog.hu/>). 2006. november 4-én a következő mondattal fejezi be aznapi sorait: „*Abbahagyom, majd később folytatom, most az egészségem foglalkoztat, megvan rá az okom.*”

Mindazok, akik ismerhették, barátságos, melegszívű, korrekt, segítőkész emberként találkozhattak vele. Intelligencia, felkészültség, kitartás és rendkívüli aktivitás jellemezte.

Kapcsolata sosem szakadt meg a könyvtárakkal. A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára támogatására létrehozott Pro Bibliotheca Academiae Scientiarum Hungaricae Alapítvány felügyelő bizottságában vállalt szerepet. Halála nemcsak a hazai, hanem a nemzetközi könyvtáros társadalom nagy vesztesége is.

Nyugodjék békében!

Barátné Hajdu Ágnes

Weisz Gábor (1935–2007)

Weisz Gábor 1935. március 29-én született Nyíregyházán. Kisgyermekkorát szülővárosában, Újfehértón és Debrecenben töltötte. A középiskolát már Budapesten végezte el. 1954 márciusától, a Művelődési Minisztérium öthónapos könyvtáros képző iskolájának elvégzése után a Pest Megyei Könyvtárba irányították. Aszódon, az igazi „hőskorszakban” kezdte el pályáját az alakulás és indulás minden nehézségével együtt. Katonáság után Dabason, majd családi okok miatt Vámosmikolán, illetve a Szobi Járási Könyvtárban dolgozott. A járás megszűnésével, 1970-ben került Vácra, a Városi – Járási Könyvtárba, ahol egészen nyugdíjazásáig, 1995 áprilisáig dolgozott, 1971-től volt az intézmény igazgatója.

Weisz Gábor ahhoz a generációhoz tartozott, amelyik a II. világháború utáni hazai könyvtári rendszer létrehozója, a hőskorszak szívós, fáradhatatlan munkatársa volt. Egész pályája Pest megyéhez, illetve és Váchoz kötődött, negyven évet szolgált itt a könyvtárak jobb és máig korszerű alapjainak lerakásáért. Ez az „alapjában véve magának való ember” – magát jellemezte így egyik írásában – mindig a közösségért dolgozott. Sokszor szigorú tekintete mögött derű és nyitottság la-

kozott. Véleményét soha nem rejtette véka alá, mindenki előtt nyílt volt és egyenes beszédű, legyen az hivatali főnök vagy beosztott kolléga. Úgy tartotta, hogy pályánk, a könyvtárosság kötelez; kötelez a jobb művelődési körülmények megteremtésére, az olvasók igényeinek kielégítésére, az őszinte beszédre. Szolgáltatnak tartotta a könyvtárosságot, és ugyanezt a felfogást elvárta munkatársaitól is. Igényessége a gyűjtemények építésében éppen úgy megmutatkozott, mint a múlt emlékeinek felkutatásában, megőrzésében és feldolgozásában. Józan megfontoltsága, szociális érzékenysége az értékek közvetítésének elkötelezettjeként kiemelte kortársai közül. És hallgattak is rá, a mindig szívesen segítőre.

Weisz Gábor az anyakönyvtár fejlesztésén túl, szívügyének tekintette a környező települések fejlesztését is, a területi ellátórendszer megszervezésének köszönhetően kiválóan tartott közgyűjtemények alakultak ki. Hasonlóan jó színvonalú iskolai könyvtári hálózatot épített ki Vác városában. A jelenleg is korszerűen és szakszerűen működő iskolai könyvtárak alapjainak lerakásában is jelentős szerepet vállalt.

Weisz Gábor mindig józan megfontolással közelítette meg a problémákat, nagy tájékozottsággal, társadalmi, szociális érzékenységgel és őszinteséggel.

Legkedvesebb szakterülete a történelem és a zene volt. Igazi humán gondolkodású, európai műveltségű szakemberként ismertük. Neki volt köszönhető, hogy a városi könyvtárban már az 1980-as évek elején önálló helyismereti, helytörténeti gyűjtemény jött létre, messze megelőzve a kor ilyen irányú kihívásait.

Pályafutása során számos szakmai cikke, tanulmánya jelent meg, ezek ma is megállják helyüket a szakirodalmi publikációk sorában.

Igazgatói tevékenysége idején olyan gyűjteményt alakított ki az intézményben, amely megalapozta azt, hogy ma már országosan is ismert és elismert a váci Katona Lajos Városi Könyvtár.

Weisz Gábor könyvtárosi életpályája során maradandót alkotott a magyar könyvtárügyben, maradandót alkotott Vác egyik meghatározó közgyűjteménye, a városi könyvtár alapjainak lerakásában, az intézmény felépítésében és időtálló működtetésében.

Munkásságának elismeréseként többször részesült rangos elismerésben, többek között 1979-ben kiváló népművelő címet, 1995-ben Szinyei József-díjat, 2003-ban Vác Város Művelődéséért kitüntetést kapott.

Emlékét megőrizzük, szellemi hagyatékát ápoljuk és továbbörökítjük.